

היום נלמד בעזרת ה':

נזיר דף מט

קושיא: **ולרבי עקיבא:** הרי כבר למדנו שמותר לכהן גדול והוא נזיר להיטמא למת מצוה מ'לְאָחִיו' (שנאמר ב**בְּנֵזִיר** כנ"ל), וממילא כבר אין צורך ללמוד מ'לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ' (שנאמר ב**בְּכֵהֵן גְדוֹל**) ללמד שכהן גדול נטמא למת מצוה. ואמנם בעמוד הקודם למדה הגמרא מ'לאימו' לגזירה שווה מנזיר שמותר לכהן גדול להיטמא למצורע וזב, אבל עדיין קשה ש'לאביו' נשאר מיותר?

וכוונת הגמרא להקשות בנוסף גם על **נזיר**: לדעת רבי עקיבא 'לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ' שנאמר ב**בְּנֵזִיר** מדוע צריך את שניהם, היה מספיק לכתוב אחד מהם ללמד שלא נטמא למת מצוה? (תוס').

תירוץ: צריכי: אי אפשר ללמוד אביו מאימו, ולא אימו מאביו. משום שאם היה כתוב רק שלא יטמא 'לְאָבִיו' היינו אומרים שדוקא לאביו לא יטמא כי אין ודאות שהאיש הזה הוא אביו באותה רמה כמו שאימו היא אמא שלו. משום שאביו זו רק 'חזקה' שהוא אביו שהרי יתכן שאימו זינתה, אלא שמכיון שרוב בעילות אחר האב אנו תולים שגם אם היא זינתה הולד הגיע מבעלה. אבל האישה שילדה אותו היא בודאות אימו ואולי כן יהא מותר לו להיטמאות לה – לכן נכתב גם 'וּלְאִמּוֹ' ללמד שלא.

ומאיך אם היה כתוב רק שלא יטמא 'וּלְאִמּוֹ' היינו אומרים שדוקא לאימו לא משום שהבן לא מתייחס אחר המשפחה שלה אלא אחר משפחת אביו, כנלמד מהפסוק 'למשפחותם לבית אבותם' שמשפחת האב היא המשפחה של הילדים. כגון לענין השבט (ובימינו לענין כהן לוי או ישראל) וכן לענין ירושה שאם מת אדם ללא בנים הירושה עוברת למשפחת אביו. אבל אולי כן יטמא לאביו – לכן נכתב 'לְאָבִיו' ללמד שלא.

[לפי זה נמצא בנזיר: מת מצוה נלמד מ'לְאָבִיו', ו'וּלְאִמּוֹ' נצרך ללמד שלא נחשוב שלאביו בא למעט את אימו. ו'לְאָחִיו' מלמד לכהן גדול והוא נזיר שמטמא למת מצוה.]

(המשך בדף הבא ↓)

ובכהן גדול: מת מצוה נלמד מ'לְאָחִיו' שבנזיר, ו'וּלְאָמוֹ' - לגזירה שווה שנטמא למצורע זב, ו'לְאָבִיו' - בכדי שלא נחשוב ש'וּלְאָמוֹ' בא למעט את אביו. (רא"ש).

קושיא: 'וְעַל כָּל נִפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֵא': פסוק זה שנאמר בכהן גדול – מה ילמד ממנו רבי עקיבא?

תירוץ: 'וְעַל כָּל' - ללמד שאינו מיטמא לרחוקים, 'מֵת' - ללמד שאינו מיטמא אפילו לקרובי משפחתו, 'נִפְשֹׁת' - ללמד שאסור לו ליטמא אפילו לרביעית דם שיצאה משתי מתים. הדין הוא שדם שיצא משתי מתים והצטרף לרביעית מטמא באוהל (= את הנמצא ביחד עם הרביעית באוהל אחד). וממילא אסור לכהן גדול להיטמא לרביעית הזו.

משנה: על אלו טומאות הנזיר מגלח: אם נטמא בהם הוא סותר את נזירותו ולאחר שיטהר מגלח את שערו.

כזית נצל: ליחה שיוצאת מבשר מעופש של המת.

מלא תרווד רקב: מלא כף רקב של עפרורית העצמות.

ועל השדרה ועל הגולגולת: שאין עליהם בשר.

ועל אבר מן המת: או אבר מן החי - שיש עליו בשר בכמות כזו שאם יחברו את האבר לאדם חי הוא יוכל לחזור ולהתאחות בגוף (ואפילו שאין כמות של כזית בבשר).

ועל חצי קב עצמות: כמות של חצי קב של שברי עצמות מרוב בניינו או מרוב מניינו של המת. דהיינו 'רוב מניינו' רוב מניין האיברים: 125 מתוך 248 איברים שבאדם, ו'רוב בניינו' שתי שוקיים וירך אחת או שתי ירכיים ושוק אחד.

ועל חצי לוג דם: אמנם למדנו למעלה שלנזיר אסור להיטמא אפילו לרביעית הלוג, אך הלכה למשה מסיני שאינו מגלח אלא רק אם נטמא בחצי לוג.

על מגען ועל משאן ועל אהילן: כל הרשימה הנ"ל היא באופן שנטמא על ידי מגע, או משא = סחיבה של הטומאה, או שהייה באוהל אחד עם הטומאה.

אבל על עצם קטן בגודל שעורה - אמנם נטמא ומגלח במגע או במשא שלו, אבל באוהל הוא אפילו לא נטמא (כי אין עצם כשעורה מטמא באוהל).

על אלו הנזיר מגלח: לאחר שמזים עליו מאפר פרה אדומה ביום השלישי וביום השביעי - הוא מגלח ביום השביעי, וסותר את הימים שמנה עד עבשיו, ואינו מתחיל למנות את הנזירות החדשה עד שיטהר בטבילה ביום השביעי, וביום השמיני הוא מביא את קרבנותיו.

גמרא: לקפחני = לצער אותי (- תוס' ורא"ש, והמפרש ביאר 'לנצחני'). רבי יהודה אמר לתלמידיו שלא יכניסו את תלמידי רבי מאיר לבית המדרש שלו.

דחק סומכוס: שהיה תלמידו של רבי מאיר ונכנס לבית מדרשו של רבי יהודה. ואמר שרבי מאיר שנה לו את המשנה שלנו בלשון המובאת אצלינו.

כעס רבי יהודה: רבי יהודה לא שנה במשנה את המילים 'על המת', משום שאין צורך לומר אותם אם המשנה ממשיכה ואומרת 'ועל כזית מן המת', שהרי כל שכן הוא שאם מגלח על כזית שיגלח על מת שלם?